

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्र

बी. ए. भाग २ सत्र ४

ऑक्टोबर/नोव्हेंबर २०२४

आपण दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्रामध्ये प्रवेश घेतल्याबद्दल आपले स्वागत. बी. ए. भाग २ या पाठयक्रमास सत्र ३ व ४ मधील प्रत्येक विषयासाठी ४० गुणाची लेखी परीक्षा + १० गुणांचे स्वाध्याय अशी परीक्षापध्दती लागू आहे. त्यानुसार शैक्षणिक वर्ष २०२४— २०२५ मध्ये बी. ए. भाग २ सत्र ४ साठी पुर्नप्रवेशित झालेल्या (रिपीटर) विद्यार्थ्यांकरिता सत्र ४ चे स्वाध्याय प्रश्न सोबत देत आहेत. सदरचे स्वाध्याय खाली दिलेल्या नियमावलीप्रमाणे पूर्ण करून आपल्या प्रवेश घेतलेल्या अभ्यास केंद्राकडे जमा करणे आवश्यक आहे. दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्राच्या मुख्य कार्यालयामध्ये स्वाध्याय स्वीकारले जाणार नाहीत.

नियम :

1. सत्र परीक्षामध्ये प्रत्येक पेपरसाठी लेखी परीक्षा ४० गुण व स्वाध्याय १० गुण अशी एकूण ५० गुणांची आहे.
2. स्वाध्याय लिहिण्याकरिता आखीव कागद/ A4 size paper वापरावा.
3. स्वाध्याय उत्तरपत्रिकेच्या मुखपृष्ठावर आपण प्रवेश घेतलेल्या अभ्यासक्रमाचे नाव, वर्ष, तुमचा परीक्षेचा बैठक क्रमांक, नोंदणीप्रमाणे नाव, पत्ता (कायमस्वरूपी), विषय, PRN व मोबाईल नंबर (कायमस्वरूपी) लिहिणे आवश्यक आहे. (मुख्यपृष्ठ / Cover Page यासोबत दिलेले आहे ते Download करून वापरावे)
4. विद्यार्थ्यांने जर स्वाध्याय जमा केले असतील पण तो त्या संबंधित विषयामध्ये अनुत्तीर्ण झाला असेल तर त्याला फ्रेश स्वाध्याय जमा करता येणार नाही तो लेखी परीक्षेला पुन्हा बसू शकतो. स्वाध्यायाचे पूर्वीचेच गुण विचारात घेतले जातील.
5. एकदा स्वाध्यायांचे मूल्यांकन झाल्यानंतर त्यांचे पूर्णमुल्यांकन व श्रेणीसुधार केले जाणार नाही. त्याची फोटोकॉपी मिळणार नाही.
6. विद्यार्थ्यांनी स्वाध्याय अभ्यासकेंद्रामध्ये जमा करणेच्या अंतिम तारखा स्वतंत्र परिपत्रकाद्वारे www.unishivaji.ac.in या संकेतस्थळावरील Distance Education → Online Notice Board (http://www.unishivaji.ac.in/distedu/notice_board.aspx) या लिंकवरती नंतर प्रसिध्द करण्यात येतील यांची संबंधितांनी नोंद घ्यावी.
7. जे विद्यार्थी दिलेल्या वेळेत स्वाध्याय जमा करतील त्याच विद्यार्थ्यांना स्वाध्यायाचे गुण दिले जातील. जे विद्यार्थी स्वाध्याय जमा करणार नाहीत अशा विद्यार्थ्यांना स्वाध्यायाचे गुण दिले जाणार नाहीत. त्यास दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्र जबाबदार राहणार नाही.

विशेष सूचना

- दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्रांच्या सर्व मान्यताप्राप्त अभ्यासकेंद्रावर संपर्क सत्राचे आयोजन केले जाते. तरी विद्यार्थ्यांनी वेळोवेळी अभ्यास केंद्र समन्वयक यांच्याशी संपर्क साधून संपर्क सत्र, परीक्षा वेळापत्रक, हॉलतिकीट, निकाल इत्यादी बाबत माहिती घ्यावी. तसेच वेळोवेळी विद्यापीठ संकेतस्थळाला भेट देवून अद्ययावत माहिती जाणून घ्यावी.
- आपण निवडलेल्या विषयाप्रमाणे स्वयंअध्ययन साहित्य घेणे, आपल्या पाठयक्रमाचा अभ्यासक्रम (Syllabus) प्राप्त करून घेणे व त्याप्रमाणे अध्ययन करणेची जबाबदारी विद्यार्थ्यांची आहे.
- आपल्या रजिस्ट्रेशन फॉर्मवर असलेल्या अभ्यासकेंद्रामध्येच स्वाध्याय जमा करावयाचे आहेत जर दुसऱ्या अभ्यासकेंद्रावर स्वाध्याय जमा केले तर स्वाध्यायाचे गुण आपल्या गुणपत्रिकेवर येणार नाहीत व त्यासाठी दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्र जबाबदार असणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.

स्वाध्याय उत्तर पत्रिकेचे मुखपृष्ठ (Cover Page)

अभ्यासक्रमाचे नांव : .....

(बी.ए./बी.कॉम. भाग 1 एम.ए./एम कॉम भाग 1 व 2)

सत्र : .....

(पहिले/दूसरे/तिसरे/चौथे/पाचवे/सहावे)

विषय : .....

परीक्षा बैठक क्रमांक

1. अभ्यास केंद्राचे नाव -----

2. विद्यार्थ्यांचे पूर्ण नाव -----

3. पूर्ण पत्ता : -----

----- पिन कोड नं.-----

4. मोबाईल क्रमांक : लॅण्डलाईन क्रमांक :

5. अभ्यासक्रमाचे नाव : ----- सत्र -----

6. पेपरचे नाव : -----

7. पेपर क्रमांक : -----

8. सबजेक्ट कोड : -----

9. परीक्षा बैठक क्रमांक -----

(ज्या परीक्षेसाठी स्वाध्याय जमा करत आहे)

10. पी.आर.एन. : -----

11. स्वाध्याय जमा करण्याचा दिनांक : -----

12. विद्यार्थ्यांची स्वाक्षरी : -----

(फक्त कार्यालयीन उपयोगाकरिता)

मिळालेले गुण : -----

परीक्षकांची स्वाक्षरी : -----

B.A Part - II Sem – IV Assignment Questions

October / November 2024 Examination

बी. ए. भाग – २ सत्र – ४ स्वाध्याय प्रश्न

ऑक्टोबर/नोव्हेंबर २०२४ परीक्षा

(प्रत्येक प्रश्नास 10 गुण)

बी. ए. भाग २ करीता प्रवेशित झालेल्या सर्व विषयाच्या विद्यार्थ्यांनी आपल्या स्पेशल विषयाच्या स्वाध्यायाबरोबर

इंग्रजी आवश्यक (English Compulsory) पेपरचे स्वाध्याय जमा करणे अनिवार्य आहे.

B.A Part II Sem IV English (Compulsory)

1. Transfer the information from the given passage into a tree diagram.
Minerals are found mainly in three forms. They are metallic, nonmetallic, and energy. The metallic minerals are further classified into ferrous (containing iron), nonferrous, and precious. The ferrous metallic minerals are found in the forms such as iron ore, Manganese, Nickel, Cobalt etc. Copper, Lead, Tin, and Bauxite are the nonferrous forms of metallic minerals. The nonmetallic minerals are mica, salt, potash, sulphur, granite, marble and sandstone. Coal, Petroleum and Natural gas are the forms of energy minerals.

OR

2. Write short notes on:
  - 1) Title of the poem 'The Journey'.
  - 2) The little boy in The Selfish Giant.

B.A Part II Sem IV Ardhamagadhi-Prakrit

Paper-V Paumachariyam of Vimalasuri

- १) 'श्रेणिक चिंता विधान' या उद्देशाचा सारांश देवून बोध स्पष्ट करा.
किंवा
  - २) विद्याधर कुळाची उत्पत्ती कशी झाली ते सविस्तर स्पष्ट करा.
-

B.A Part II Sem IV Ardhamagadhi-Prakrit

Paper-VI Gaha-Satta-Sai

- १) कवि हालाविषयी व त्यांच्या गाथासप्तशती विषयी सविस्तर माहिती लिहा.
किंवा
  - २) गाथासप्तशक्तीमध्ये वणिलेल्या समाजाची कोणकोणती वैशिष्ट्ये दिसून येतात ती स्पष्ट करा.
-

B.A Part II Sem III Economics

Co-Operatives In India (IDS)

- १) सहकाराचा अर्थ व वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
किंवा
  - २) मिश्र अर्थव्यवस्थेतील सहकाराची भूमिका स्पष्ट करा.
1) Explain the meaning and characteristics of Co-operative
OR
2) Explain the role of Co-operative in mixed economy.
-

B.A Part II Sem IV Economics : Paper V Macro Economics - II

- १) व्यापार चक्राचा अर्थ स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
किंवा
  - २) मौद्रिक धोरणाची उद्दिष्टे आणि मौद्रिक धोरणाची विकसनशील अर्थव्यवस्थेतील भूमिका स्पष्ट करा.
1) Explain the meaning and characteristics of a business cycle.
OR
2) Explain the objectives of monetary policy and the role of monetary policy in a developing economy.
-

B.A Part II Sem IV Economics: Paper VI Bank and Financial Markets

- १) नाणेबाजारचा अर्थ व रचना स्पष्ट करा.
किंवा
  - २) ई-बँकिंगची वैशिष्ट्ये आणि अर्थ स्पष्ट करा
1) Explain the meaning and structure of money market.
OR
2) Explain the features and meaning of e-banking
-

B.A Part II Sem IV English : Paper V Literature and Cinema

- १) Discuss the changes made in the film *Three Idiots* from the novel *Five Point Someone*.

किंवा

- २) Compare and contrast in brief, Bollywood and Hollywood Film Industry.
-

B.A Part II Sem IV English :Paper VI Partition literature

- 1) Write an essay on Partition and Indian Women.

OR

- 2) Write short notes on:

1) Bishen Singh.

2) Mallika.

B.A Part II Sem IV Linguistics (I.D.S) Language and Linguistics

- 1) Difference between Pragmatics and Semantics.

OR

- 2) Morphological Analysis. Illustrate with examples.
-

बी.ए. भाग २ हिंदी सत्र ४ पेपर ५ आधुनिक हिंदी गद्य साहित्य – II

- १) सर्वश्वर दयाल सक्सेना का जीवन परिचय लिखिए।

किंवा

- २) लढाई नाटक का पात्र सत्यवत शर्मा का परिचय लिखिए।
-

बी.ए. भाग २ हिंदी सत्र ४ पेपर ६ आधुनिक हिंदी काव्य

- १) नरेश मेहता का जीवन परिचय लिखिए।

किंवा

- २) संशय की रात खंड काव्य के पात्र – राम लक्ष्मण का चित्रण करे ।
-

बी.ए. भाग २ हिंदी सत्र ४ आयडीएस प्रयोजनमूलक हिंदी – II

- १) अपने आँखो देखा दुर्घटनाओं का वृत्तांत लिखिए।

किंवा

- २) 'गुगल पे ' प्रणाली के फायदे और नुकसान लिखिए ।
-

B.A Part II Sem IV History :

Paper 5-History of Modern Maharashtra (1960-2000)

- १) महाराष्ट्रातील समाजवादी नेत्यांच्या योगदानाचे वर्णन करा.
किंवा
- २) विद्रोही चळवळीच्या महत्त्वाची चर्चा करा.
- 1) Describe the contribution of Socialist leaders of Maharashtra.
OR
- 2) Discuss the importance of Vidrohi Movement.
-

B.A Part II Sem IV History :

Paper 6-History of Freedom Struggle (1858-1947)

- १) मावळांच्या योगदानाचे वर्णन करा.
किंवा
- २) फाळणीच्या परिणामाची चर्चा करा.
- 1) Describe the contribution of Moderates.
OR
- 2) Discuss the effects of Partition.
-

B.A Part II Sem IV History:

IDS Paper 2-Social Reforms in Maharashtra

- १) १९ व्या शतकातील महाराष्ट्राच्या सामाजिक परिस्थितीचे वर्णन करा.
किंवा
- २) कर्मवीर भाऊराव पाटील यांच्या योगदानाची चर्चा करा.
- 1) Describe the Social condition in early 19th Century.
OR
- 2) Discuss the contribution of Karmaveer Bhaurao Patil.
-

B.A Part II Sem IV History:

IDS Paper 2: Ancient Indian History and Culture -2

- १) चंद्रगुप्त मौर्य यांच्या कार्यकीर्दीची माहिती लिहा.
किंवा
- २) गुप्त काळातील साहित्य व कला यांचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- 1) Write the details of Chandragupta Maurya's regime
OR
- 2) Explain the nature of literature and arts during Guptas.
-

बी.ए. भाग २ सत्र ४ मराठी : अभ्यासपत्रिका ५ ललितगद्य : साहित्यकृती : चांदण्यात भिजायचं राहून जाऊ नये, म्हणून'

- १) 'चांदण्यात भिजायचं राहून जाऊ नये म्हणून!' मधील आशयसूत्रे स्पष्ट करा.
किंवा
- २) 'ललितगद्य' म्हणजे काय ते सांगून ललितगद्याचे प्रकार सांगा.
-

बी.ए. भाग २ सत्र ४ मराठी : अभ्यासपत्रिका ६ कांदबरी : साहित्यकृती : बनगरवाडी — व्यंकटेश माडगूळकर'

- १) बनगरवाडी या कादंबरीचे वाड.मयीन विशेष सांगा.
किंवा
- २) 'रिपोर्ताज लेखन' म्हणजे काय ते सांगून रिपोर्ताज लेखनाचे प्रकार सांगा.
-

बी.ए. भाग २ सत्र ४ मराठी : (IDS) Paper II: पद्य साहित्यकृती : प्रवासी पक्षी — कुसुमाग्रज'

- १) प्रवासी पक्षी मधील कुसुमाग्रजाच्या प्रेमविषयक कवितांचा परिचय करून द्या.
किंवा
- २) काव्यनिर्मितीचे स्वरूप थोडक्यात स्पष्ट करा.
-

B.A Part II Sem IV Political Science :

Paper V Local Self Government in Maharashtra

- १) ग्रामपंचायतीची रचना अधिकार व कार्य स्पष्ट करा.
किंवा
- २) ७३ व्या घटनादुरुस्तीचे महत्व आणि वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- 1) Explain the structure, powers and functions of Gram Panchayat.
OR
- 2) Discuss the importance and features of 73th Constitutional Amendment.
-

**B.A Part II Sem IV Political Science:
Indian Political Thought Part-II**

१) महात्मा गांधीची विश्वस्त संकल्पना स्पष्ट करा.

किंवा

२) एम. ए. रॉय यांच्या नवमानवतावाद विचारावर सविस्तर चर्चा करा.

1) Explain the Mahatma Gandhi's views on Concept of Trusteeship

OR

2) Discuss in detail the M. N. Roy's views on New Humanism.

**B.A Part II Sem IV Political Science:
IDS Public Administration**

१) अर्थसंकल्पाचा अर्थ व महत्त्व स्पष्ट करा.

किंवा

२) ई-गव्हर्नन्स या संकल्पनेची चर्चा करा.

1) Explain the meaning and importance of Budget.

OR

2) Discuss the concept of E-Governance.

**B.A Part II Sem IV Sociology:
Paper No. V - Gender and Violence**

१) घटस्फोटाची कारणे आणि उपाययोजना विस्तृतपणे स्पष्ट करा.

किंवा

२) विशाखा मार्गदर्शक कायद्यातील उपाययोजनेवर चर्चा करा

1) Elaborate Divorce and its Causes and Remedies

OR

2) Discuss the Remedies and Vishakha Guidelines Acts, 2013

**B.A Part II Sem IV Sociology:
Paper No. VI - Sociology of Health**

१) आरोग्याच्या समाजशास्त्राचे महत्त्व विषद करा.

किंवा

२) आरोग्याच्या समाजशास्त्राचा अर्थ आणि स्वरूप यांची चर्चा करा.

1) Elaborate the Importance of Sociology of Health

OR

2) Discuss the Meaning and Nature of Sociology of Health

B.A Part II Sem IV Sociology :
Paper No. II - Rural Development in India

- १) महात्मा गांधी राष्ट्रीय रोजगार योजना चर्चा करा.
किंवा
- २) नेहरू यांचे विचार आणि योगदान स्पष्ट करा.
- 1) Discuss the Mahatma Gandhi National Rural Employment Guarantee Act.
OR
- 2) Define Jawaharlal Nehru: Thoughts and Contribution
-

B.A Part II Sem III :
Paper – II Social Ecology

- १) जागतिक तापमान वाढीच्या कारणाचे स्पष्टीकरण द्या.
किंवा
- २) संघटनाची पर्यावरण संरक्षणातील भूमिका यांची चर्चा करा.
- 1) Explain the Causes of Global Warming
OR
- 2) Discuss the Role of NGO's in Protection of Environment.
-

B.A Part II Sem III Geography :
Paper V Oceanography

- १) सागरशास्त्राची व्याख्या सांगून सागरशास्त्राच्या शाखांचे वर्णन करा.
किंवा
- २) सागरी निक्षेप म्हणजे काय ? सागरी निक्षेपांचे प्रकार स्पष्ट करा
- 1) Define the oceanography and describe the branches of oceanography.
OR
- 2) What is marine deposit? Explain types of the marine deposits.
-

B.A Part II Sem III Geography : Paper VI Agricultural Geography

- १) कृषी निर्धारण करणारे मानवी घटक स्पष्ट करा.
किंवा
- २) कृषी प्रदेशीकरण म्हणजे काय सांगून कृषी प्रदेशीकरणाची पीक संयोजन पध्दत स्पष्ट करा
- 1) Explain the human factors which determines agriculture.
OR
- 2) What is agricultural regionalization and explain the crop combination method of agricultural regionalization.
-

B.A Part II Sem III Geography : IDS Resource Geography of Maharashtra-II

- १) महाराष्ट्रातील जंगलांच्या प्रकारांसह वितरण स्पष्ट करा.
  - २) महाराष्ट्रातील मृदा साधनसंपत्ती व्यवस्थापनाचे वर्णन करा.
  - 1) Explain the forest types with distribution in the Maharashtra.
  - 2) Describe the soil resource management in the Maharashtra.
-

B.A Part II Sem III Geography : IDS Development and Planning of Tourism

- १) प्राचीन कालखंडातील पर्यटन विकासाबाबत माहिती लिहा.
किंवा
  - २) महाराष्ट्रातील ऐतिहासिक पर्यटन स्थळांचे वर्णन करा.
  - 1) Write the information about development of tourism in ancient period.
OR
  - 2) Describe the historical tourism centres in Maharashtra.
-

B.A Part II Sem III Geography : IDS Cartography

- १) भौगोलिक माहिती दर्शवण्यासाठी विविध नकाशाशास्त्रीय पध्दतींपैकी रेषा आलेख काढण्याची पध्दत सांगून त्याचे गुण व दोष लिहा
किंवा
  - २) भौगोलिक माहिती प्रणालीची (GIS) उपयोगिता स्पष्ट करा.
  - 1) To representation of geographical data various cartographic methods are used out of these explain the construction method of the line graph and write the merits and demerits of its.
OR
  - 2) Explain the application of Geographical Information System (GIS).
-

बी.ए. भाग २ Logic (T) IDS Paper

- १) वैज्ञानिक निरीक्षणाची व्याख्या व वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
किंवा
  - २) युक्त सिद्धांतकल्पनेच्या अटी स्पष्ट करा.
  - 1) Explain the definition and characteristics of scientific observation.
OR
  - 2) Explain the conditions of valid hypothesis.
-

बी.ए. भाग २ Logic (M) IDS Paper

१) सांख्यकारकाचे उपयोग व प्रकार स्पष्ट करा.

किंवा

२) युक्तीवादांचे स्वरूप आणि रचना स्पष्ट करा.

1) Explain the uses and kinds of Quantifiers

OR

2) Explain the nature and structure of arguments

बी.ए. भाग २ Philosophy: Paper V Philosophy of Religion (Part - II)

१) बौद्ध धर्माचे तात्विक स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

२) ईश्वराची संकल्पना व गुणधर्म स्पष्ट करा.

1) Explain the philosophical nature of Buddhism.

OR

2) Explain the concept and attributes of God.

बी.ए. भाग २ Philosophy: Paper VI Social and Political Philosophy (Part - II)

१) कुटुंब संस्थेचे स्वरूप आणि प्रकार स्पष्ट करा.

किंवा

२) सामाजिक परिवर्तनाची संकल्पना स्पष्ट करा.

1) Explain the nature and kinds of family.

OR

2) Explain the concept of social change.
